

Mottagare
Regionstyrelsen

Information. Ungkulturråd - ungas delaktighet

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Barn och unga har rätt att påverka frågor som gäller dem. För att göra unga delaktiga i Region Gotlands arbete med kulturutveckling, har projektmedel beviljats inom regionens hållbarhetspott för arbete med ett ungekulturråd.

Sedan oktober 2025 har projektledare tillsammans med en grupp ungdomar utforskat hur ett ungekulturråd skulle kunna fungera och arbeta. Resultatet har sammanställts i ett utkast till riktlinjer för ungekulturråd som bifogas i ärendet.

Syftet med ärendet är att samla in tankar och åsikter om riktlinjerna från politiker i regionstyrelsen.

I ärendet presenteras också planer för hur ungekulturrådet kan organiseras och finansieras som ett medskick inför budgetbeslut.

Ett slutgiltigt förslag på riktlinjer presenteras för regionstyrelsen vid sammanträde den 18 november 2026.

Ärendebeskrivning

FN:s barnkonvention blev lag i Sverige 2020. Där står att barn (under 18 år) bland annat har rätt till

- utveckling, utbildning, identitet
- att uttrycka sin mening och höras
- att delta i föreningar
- tillgång till information
- rätt till vila och fritid, lek och rekreation och
- att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Varje mål i Region Gotlands kulturplan 2025–2028 berör barn och unga på något sätt och utvecklingsfrågorna är många. Utifrån ett barn- och ungperspektiv kan målen sammanfattas enligt följande:

- Mål 1 Utveckla ungekultur som inte har så starkt stöd, som dans och spel.
- Mål 2 Möjliggör fler lokaler för ungas skapande och kulturaktiviteter.
- Mål 3 Skapa fler möjligheter till talangutveckling.

- Mål 4 Ge fler barn och unga möjlighet att delta i och skapa kultur.
- Mål 5 Nå ut till och engagera nya grupper och skapa nya samarbeten.
- Mål 6 Låt barn och unga vara med och planera och utveckla kultur.
- Mål 7 Stärk ungas möjligheter till åsiktsutveckling, yttrandefrihet och delaktighet i demokratin.
- Mål 8 Utveckla miljöer där unga bor och lever utifrån deras behov.
- Mål 9 Öka ungas kunskap om professionell kultur och kultur som yrke.
- Mål 10 Se hur kulturen kan bidra till miljöfrågorna.

Projekt Ungkulturråd

För att kulturutvecklingen ska bli relevant för barn och unga krävs det att Region Gotland vet vad de unga vill. Idag har Region Gotland ett pensionärsråd, flera tillgänglighetsråd och ett råd för nationella minoriteter men saknar ett råd för barn och unga.

För att barn och unga ska kunna bli hörda i de kulturfrågor som gäller dem, har två delprojekt utforskat hur ett ungekulturråd skulle kunna skapas och fungera. Projekten har fått finansiering från Region Gotlands hållbarhetspott. Tanken är att metoden ska kunna användas på andra områden och av andra förvaltningar i deras arbete med strukturer för barn och ungas rätt till medbestämmande.

Pilot Ungkulturråd startade i oktober 2025 och avslutades en bit in på 2026. Uppdraget var att genom medskapande metoder låta en grupp unga fundera över hur ett ungekulturråd skulle kunna se ut, vad som krävs av deltagarna, hur övriga ungas åsikter ska hämtas in, hur möten ska hållas med mera. Detta projekt genomfördes genom upphandling av Gotlandsmusiken. I projektets slutrapport redovisades de ungas tankar om frågorna ovan och några till.

Ungkulturråd – ungas delaktighet heter fortsättningen på projektet som startade i april och pågår till sista december 2026. Uppdraget är att hitta format för framtida organisering och arbete, testa mötesformer, ta fram förslag till riktlinjer för politiskt beslut samt förbereda för start i januari 2027.

Engagemang

De unga deltagarna i de båda projekten har visat ett enormt engagemang och stort intresse för kulturfrågorna. Under ett drygt halvår har de bland annat lärt sig mer om demokrati och kultur, träffat andra ungdomsaktörer – Leader Gute, Revet och Ung Musik Gotland – varit på två Kulturforum, bjudit in till en politikerträff och arrangerat en demokratidag i Ljussgården för omkring 100 deltagare varav cirka 80 var gymnasieelever.

Under resans gång har de också diskuterat hur ett ungekulturråd kan organiseras och vad de själva vill engagera sig i.

Avgränsning

Ungdomarnas engagemang sträcker sig från strategiska frågor till önskan att arrangera kulturevenemang och även politiskt engagemang. Det har därför

varit viktigt att tydliggöra vilka delar som hör hemma i ett ungkulturråd och att fundera över hur Region Gotland kan stötta det övriga engagemanget på bästa sätt.

Efter diskussioner med projektdeltagarna och ungkulturverksamheten Revet är förslaget därför att ungdomarna i ungkulturrådet också ska få erbjudande om att sitta i Revets referensgrupp. Det blir två uppdrag med olika inriktning: *Ungkulturrådet* har strategiskt fokus: utvecklingsfrågor inför politiska beslut. *Revets referensgrupp* har arrangemang och kulturaktiviteter i fokus. Genom att kombinera båda uppdragen kan ungdomarna få göra det mesta av det som de har önskat. Ungdomarna får också en del i både det strategiska arbetet och i praktiskt genomförande.

Arvodering

En viktig del i projektet har varit att diskutera arvodering. Rekommendationen från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Sveriges ungdomsråd är att uppdrag för unga ska arvoderas. Så har Region Gotland också gjort tidigare, både inom Revet och Ung Musik Gotland.

Projektet har landat i förslaget att respektive uppdrag arvoderas med 1500 kronor per termin, alltså 1500 kronor för deltagande i ungkulturrådet och 1500 kronor för deltagande i Revets referensgrupp. En ungdom som väljer att delta i båda grupperna arvoderas alltså med totalt 3 000 kronor per termin för möten, representation på till exempel Kulturforum eller andra utvecklingsmöten, övriga aktiviteter och kommunikation med andra unga.

Riktlinjer

Under sommaren har projektledaren och kulturstrategen sammanställt ett utkast till riktlinjer och arbetssätt för ungkulturrådet utifrån ungdomarnas tankar. Utkastet bifogas som bilaga i ärendet. Syftet är att samla in åsikter på detta från Region Gotlands förtroendevalda. Därefter kommer dokumentet att justeras av ungdomarna, så att ett färdigt förslag till riktlinjer kan presenteras för regionstyrelsen under hösten 2026.

Organisation, resurssättning och arbete

Det krävs resurser för att driva ungkulturrådet, både för arvoden till ungdomarna och för en person som kan avsätta tid att samordna arbetet.

I kultur- och fritidsavdelningens äskanden inför budget 2027 har arbetet med ett ungkulturråd inkluderats. Inom de äskanden som har presenterats till budgetberedningen finns två möjliga lösningar för framtida arbete med ungkulturrådet.

Medel för ungkulturrådets arvoden, möten och resor ryms inom **äskande om 100 tkr för kulturutveckling**. Om det beviljas så blir budgeten inklusive befintliga medel totalt 218 tkr. Det räcker till

- två Kulturforum
- fyra möten per år med referensgrupp fria professionella kulturskapare,
- ungkulturrådets arvoden och aktiviteter, kompetensutveckling

- inspiration för de regionala kulturinstitutionerna och
- nationellt nätverkande.

Det alternativ som bäst motsvarar projektets och ungdomarnas önskemål om ungkulturrådet är **äskandet gällande barnkulturgarantin**. Där efterfrågas resurser till en tjänst som **barnkultursamordnare**. Uppdraget att leda ungkulturrådet passar mycket bra och stärker den tjänsten. Då kan ungkulturrådet utvecklas och växa enligt de ungas önskemål om antal möten, ambitionsnivå och utåtriktad verksamhet.

Om det äskandet inte beviljas, får uppdraget att leda och samordna ungkulturrådet läggas i **kulturstrategrollen**. Då blir arbetet tyvärr begränsat, eftersom kulturstrategen redan har många ansvarsområden och uppdrag. En stor del av ungdomarnas arbetssätt blir då antingen utan ledning eller får strykas.

Arvodering för Revets referensgrupp kan finansieras inom Revets befintliga budget och kräver ingen förstärkning.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen anser att tillskapandet av ett ungkulturråd går i linje med lagkrav och Kulturplan 2025–2028.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att förslaget vilar på barnkonventionen, som är lag sedan 1 januari 2020.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att prioritering av resurser enligt förslaget svarar väl mot Region Gotlands behov.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att ett ungkulturråd är en viktig insats ur ett barnrättsperspektiv. Barns rätt att kunna påverka beslut som berör dem är lagstadgad och det behövs strukturer för att säkerställa det arbetet.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att förslaget tar hänsyn till jämställdhetsperspektivet.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att förslaget tar hänsyn till det geografiska perspektivet.

Beslutsunderlag

Utkast Riktlinjer Ungkulturråd

Tjänsteskrivelse Regionstyrelseförvaltningen daterad 2026-08-26

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Eric Fugeläng
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till

Projektet Ungkulturråd – ungas delaktighet
Ungkulturverksamheten Revet